

האגודה הישראלית לפסיכותרפיה פסיכואנליטית
שמחה להזמינכם
לכנס האביב שיתקיים ב-6 וב-7 במאי 2010.

”וגופך לי מבט וחלון וראי...”: גוף-נפש במרחב הפסיכואנליטי

הכנס יערך במכון מופ"ת, רח' שושנה פרסיץ 15, קרית החינוך, תל אביב
(במתחם סמינר לווניסקי), מצורפת מפה בעמוד האחרון

"וגופך לי מבט וחלון וראי...": גוף-נפש במרחב הפסיכואנליטי

יום חמישי 6.5.10 בשעות 17:00-21:30

תכנית

התכנסות וכיבוד	17:00-17:30
דברי פתיחה: ד"ר שי שלקס - יו"ר וועד האגודה, טלי רסנר - יו"ר הכנס	17:30-17:45
הרב דניאל אפשטיין: הגוף - אני ופני האחר כמקומות לטרנספורמציה אתית בהגותו של לוינס	17:45-18:30
דר' ניצה ירום: נוכחות הגוף במרחב ובטכניקה הטיפולית - אנליטית:	18:30-19:15
האפשרות המובנית לכילול גוף-נפש	
הפסקה וכיבוד	19:15-20:00
סדנאות חוויתיות: (לבחירה)	20:00-21:30

סדנאות חוויתיות לבחירה

- **נעמה אשרי:** "אולי נשתוק מעט ביחד?" - סדנא: מדיטציית תשומת הלב
- **דפנה בהט:** "ולמדתי שם לכל ריס וציפורן..." - עבודה טיפולית באמצעות ריקודי בטן
- **יעל ברקאי:** הקשבה לגופנו כחלק בלתי נפרד מעצמנו ומקשר עם הזולת
- **שורה שדה:** על גוף, גופניות וההתארגנות מולם

(לסדנאות החוויתיות מומלץ להגיע בבגדים נוחים)

"וגופך לי מבט וחלון וראי...": גוף-נפש במרחב הפסיכואנליטי

יום שישי 7.5.10 בשעות 08:30-14:00

תכנית

התכנסות וכיבוד

08:30-09:00

דר' יוסי טריאסט: Shortcuts - האמנות האסורה

09:00-09:45

סדנאות קליניות: (לבחירה)

10:00-11:30

הפסקה וכיבוד

11:30-12:15

דוד בנאי: "ברמ"ח איברים" - שיחת הגוף הכלוא בנפש

12:15-13:00

מופע סיום: "מאז שחווה עזבה את הגן"

13:00-14:00

הקרנה של המופע הרב תחומי המשלב מחול, אנימציה ווידאו ארט
ושיחה עם היוצרת: הכוריאוגרפית שרונה פלורסהיים

סדנאות קליניות לבחירה

■ דר' זהר אביתר: על מקומו של המוח בטיפול הפסיכואנליטי

■ מירה דנה ויהושע לביא: נפש רעבה בגוף אוכל - את עצמו...

■ ענת פרי (פיאמנטה): אנה או לא: בין אנה או, לאנה גם וגם - על הגוף והנפש מנקודת מבטה של פסיכולוגיית העצמי

■ אלינה שלקס: היפוכונדריה

הרצאה - הגוף - אני לפני האחר כמקומות לטרנספורמציה אתית בהגותו של לוינס. הרב דניאל אפשטיין

אחת התפניות המפתיעות ביותר בהגותו של לוינס היא התייחסותו לגוף כאירוע טרנספורמטיבי במובן האתי. בספרו "כוליות ואינסופי" הדגש הוא על פני האחר כמקור לתביעה אתית אינסופית, ובספר "אחרת מהיות" גופו של הסובייקט האתי הוא הגוף האימהי הנושא בתוכו את עקבות האחר. ההרצאה תדון בשני היבטים האלה ובמעבר מן הראשון לשני.

הרב דניאל אפשטיין הוא רב ופילוסוף. תירגם את ספר הקריאות התלמודיות של לוינס וכתב מבוא להגותו בשם "קרוב ורחוק". מרצה לפילוסופיה יהודית בת זמננו בירושלים ובתל אביב.

הרצאה - נוכחות הגוף במרחב ובטכניקה הטיפולית - אנליטית: האפשרות המובנית לכילול גוף-נפש. ד"ר ניצה ירום

מטפלת אומרת: "מטופל צעיר לא מפסיק לנעוץ עיניים בחזה שלי, אני נבוכה ולא יודעת מה לעשות". דבריה מהדהדים עד כמה אובדי עצות עומדים אנו - המטפלים בנפש - מול המופעים בגוף והנגלות הגופנית בחדר הטיפול, ועד כמה הדרישות והמחשבות המיניות המודחקות הגלומות בהם - מביכות אותנו. אולם המקום הטיפולי שבו נכללים הגוף ודרכו המיניות, שהוא מבלבל ומפחיד למטפל ולמטפלת, הוא גם המקום שבו היכולת להפוך חוויה לשפה - היא בשיאה, ושבלעדיה זהות וקשר אנושיים אינם שלמים.

הפסיכותרפיה הפסיכואנליטית מצוידת מעצם טיבה לאפשר כילול של הגופני והנפשי, הן מתוקף העובדה שבמרחב הטיפולי נוכחים שני אנשים בעלי נוכחות גופנית ונפשית כאחת והן משום שהפסיכואנליזה מציעה מודלים לגבי הכילול והפיצול של הגופני והנפשי. בהרצאה יוצגו מספר מאפיינים של יכולתה זו. תחילה תוצג החשיבות של הנוכחות והנראות הגופנית ההדדית הנדרשת כיום: המטפל והמטופל שותפים במרחב טיפולי בינסובייקטיבי מלא, ואין יותר אפשרות להסתתר ולהסתיר את הגוף. מבטו של המטופל הרואה את החזה או את הפנים של המטפלת - יקבל היום תוקף גם כאשר המטופל שוכב על הספה. אנחנו, המטפלים, נראים למטופל, והיכולת המקצועית שלנו להשתמש במבט הזה - להפוך את המבט הצופה החוצה למבט שיכול לצפות פנימה - מותנית ביכולת שלנו לעבד את מגוון התחושות הגופניות שלנו מעבר לתחושות מבוכה ונחדרות משתקת.

אדגים כיצד ההתעניינות בגופניותו של המטופל, המתאפשרת על ידי האימון השגור כיום ברישומיהם של הקשרים הראשוניים בגוף, ובפנייה אליו בעת מצוקה (דרך מקדוגל, אנזייה, טסטיין, אוגדן ואחרים) - מאפשרת לנו כמטפלים להתייחס למבוכה הגופנית, לתופעות גופניות-תחושתיות שונות אצלנו ואצל המטופל (השמנה, הירדמות, גועל) מתוך הדחף רפלקטיבי, כאל מאגר חוויות משותף, בר חקירה, ולא דווקא מעליב. נדרשת היכולת לתקף מבט (של מטופל) שרואה אותנו, ושיש לו לא רק איכויות ראשוניות של מבט ילדי המחפש השתקפות ואישור של הזולת, אלא גם מבט גברי (או נשי) המחפש אובייקט אהבה ושפה למיניות. בהתמודדות עם פניה השונים של המיניות מוצאים מטפלים קושי רב ונטייה להימנעות, ואילו הדחף 'המבט הבוחן את חזה המטפלת' יכול לאפשר הרחבה נפשית מעבר להווייתה כמציצנות קונקרטי, אל חקר הסובייקט הנשי, שאליו כמהים (כאובייקט) והוא בעל אוטונומיה (כסובייקט).

ניתן, אם כן, להתאים את הטכניקה הטיפולית-אנליטית לכילול הגוף-נפש, בעיקר על ידי הרחבת מודעות המטפל לגופניות בכלל ולגופניותו בפרט כחלק חשוב בהעברה הנגדית, המשליך על היבטים טכניים אחרים. האימון בהתייחסות לגופנו, לדוגמה - לפנים, לגוף ולחזה הנגלים והנחווים, כחלק מן האני הנפשי-גופני-מיני הנשי או גברי שלנו, יאפשר מרחב לחוויה ולחקירה האנליטית. אחדים מביטויי הגופניות ההדדיים השונים והדגשי הטכניקה המתבקשת, יוצגו ויודגמו בהרצאה.

ד"ר ניצה ירום היא פסיכולוגית קלינית מדריכה ופסיכואנליטיקאית, מתמחה בתחומי המיניות, המגדר והגוף. פרסמה חמישה ספרים פסיכואנליטיים, בעברית ובאנגלית, בתחומי התמחותה. ספרה השישי, "סיפורי גוף", עומד לצאת בהוצאת מודן. לימדה באוניברסיטת תל אביב, כיום מלמדת בתוכנית לפסיכותרפיה פסיכואנליטית באוניברסיטת בר אילן.

תקצירי ההרצאות והסדנאות

סדנה - "אולי נשתוק מעט ביחד?" נעמה אשרי

בסדנה נתנסה ב"מדיטציית תשומת הלב": הקשבה צלולה, התבוננות בהירה, מודעות בלא שיפוט ונוכחות ערה - לנשימה, לגוף ולזרם התודעה.

נתחקה אחר האופן שבו מתחולל האי-נחת בגוף ובלב, ונתבונן במשותף בקשר שבין הלך הנפש המדיטטיבי לבין האפשרות להתמודד טוב יותר עם מצוקות החיים.

נעמה אשרי סיימה את עבודת הדוקטורט בפילוסופיה בודהיסטית באוניברסיטת ת"א. זה עשור היא מתאמנת במדיטציה, לומדת ומלמדת פסיכולוגיה בודהיסטית ומדיטציה למטפלים (בביה"ס פסיכודהרמה, השנה בשבתון); מלווה בתהליכי התפתחות אישית וארגונית ברוח הזן. נשואה ואם לארבעה.

סדנה - "ולמדתי שם לכל ריס וציפורן..." - עבודה טיפולית באמצעות ריקודי בטן. דפנה בהט

רבות התרבויות אשר מייחסות לאזור האגן את מרכז האנרגיה הגופנית. זהו מקום אהוב וזהו מקום שנוא. זהו אחד המקומות שבהם נפגשים הגוף והנפש.

שורשי התרבותיים של ריקוד הבטן עתיקים, ומקורותיו האישיים יוצאים מאותה נקודה טמירה בגוף-נפש. הריקוד מחבר למקומות בגוף שדרך כלל איננו יודעים על קיומם, ולשרירים שלא ידענו כי ניתן להפעילם. הוא נוגע בכל ריס וציפורן, ובמופיעיהם בעולמנו הנפשי.

בסדנא נראה כיצד ניתן לעשות שימוש טיפולי בעבודה שאינה מילולית ולחברה לחוויות התפתחותיות, לחוויות של עיכוב ואיסור, ליחסי אם תינוק, ל"עור הנפשי", למיניות, לתשוקה ועוד.

בסדנא נטעם מריקוד הבטן. העבודה תהיה מהגוף אל הנפש ובחזרה, מבפנים החוצה ובחזרה.

דפנה בהט היא פסיכולוגית קלינית בכירה, מדריכה ומדריכת מחול מזרחי מוסמכת. קליניקה פרטית: תל-אביב; מרכז לבריאות הנפש גהה. מעבירה סדנאות תהליכיות וטיפוליות לנשים באמצעות ריקודי בטן.

סדנה - הקשבה לגופנו כחלק בלתי נפרד מעצמנו ומקשר עם הזולת **יעל ברקאי**

"אנשים עורכים מסעות כדי להשתוות לגובהם של הרים,

לממדי הענק של הגלים בים,

למסלולים הארוכים של נהרות,

למרחבי האוקיינוסים,

לתנועתם המעגלית של הכוכבים,

והם חולפים על פני עצמם מבלי להשתהות כלל".

(סנט אוגוסטין)

מינקותנו אנחנו מגיבים להנאה ולסיפוק בהתרחבות ובדרגה מסוימת של רפיון, ולכאב ולחץ בכיווץ ובמתח. הכיווץ והמתח יכולים עם הזמן להפוך לשריון, שאיתו מתנהלים בחיי היום יום, והם משפיעים על היחס שלנו לעצמנו ועל יחסינו עם האחרים. הפרעות נפשיות מאופיינות בדפוסי תנועה נוקשים ומעוותים המשפיעים על מערכות פנימיות. התערבות טיפולית הכוללת התייחסות לגוף ולנפש בטיפול בתנועה עשויים לשחרר את הגוף מלחצים ומעיוות, אשר מקשים על חיינו, ולסייע בהתייחסות לבעיות הנפשיות שיצרו אותו. המטפל בתנועה מתייחס לאספקטים התפתחותיים ראשוניים, והוא שם למטרה לאפשר התפתחות במקומות ששובשו או נעצרו ולפתח מקומות שעדיין לא התפתחו.

טיפול בתנועה מבטא גישה פסיכופיזית אינטגרטיבית שעל-פיה תהליכים פיזיים, רגשיים וקוגניטיביים מתאחדים למערכת טיפולית אחת. מטרת-העל היא להביא את המטופל למתואמות והיכרות טובה יותר של העצמי הגופני-נפשי עם עצמו, עם הזולת ועם הסביבה. במפגש קצר זה ניקח לנו את הזדמנות להשתהות ולהקשיב לגופנו ברגע הנוכחי, כחלק בלתי נפרד מעצמנו ומהקשר עם הזולת, דרך מרכיבים כמו נשימה, קצב ומגע.

יעל ברקאי (M.S) היא מטפלת-בתנועה מוסמכת ומדריכה; מטפלת משפחתית מוסמכת ומדריכה; מרכזת הקורס להכשרת מטפלים בתנועה, במרכז להכשרת מטפלים ביצירה והבעה בבית הספר ללימודים מתקדמים מכללת סמינר הקיבוצים תל אביב; מנחה במסגרת הקורס להנחית קבוצות אוניברסיטת תל-אביב ובתל"מ; קליניקה פרטית, קבוצות, זוגות ויחידים.

תקצירי ההרצאות והסדנאות

סדנה - על גוף, גופניות וההתארגנות מולם. שורה שדה

יחסים מורכבים מתקיימים ביני לבין גופי: האם "גופי הוא עצמי" ויחסי אליו משקף את יחסי אלי, או שמדובר בזולתעצמי, או בזולת בכלל?

האם גופי עבורי הוא מקור לאושר גלוי או סודי, התנסויות של שמחה, חשיפה, קירבה, העצמה וחיים עבורי? או מושא לאיבה, עלבון, השפלה, כאב או אשמה המחייבים אותי לנטרלו, להתעלם ממנו, להדחיק כל קשר אליו או להתכחש לו, כמו למקור של מעגלי סבל ובעייתיות?

במילים אחרות: האם גופי קשור לשנאה או לאהבת-עצמי וככזה - עד כמה אני נוכח בו או מנותק ממנו, מתבייש בו, מתכווץ ו"משתייך" או רואה בו מקור אינסופי לתנועה, הנאה ולקשר עם עצמי והזולת.

הגוף הוא לא רק מה שמקשר אותנו לכאן ועכשיו, אלא הוא גם העדות לתהליך המתמיד של ההשתנות בזמן (מינקות - לילדות - לנערות - לבגרות - לזקנה ועד מוות).

כמוכן שה"התארגנות" מול גופי, בנקודת זמן מסוימת, מותנית ונקבעת על פי הנרטיב הקודם שלי על עצמי, על גופי ועל הנורמות של סביבתי האישית-חברתית-תרבותית, ומתעצבת במפגש ביניהם.

קשר זה הוא שיקבע גם את הנרטיב העתידי שלי על עצמי, על גופי ועל מציאות חיי כפי שאחווה ואחיה אותה. לכן, זיהוי יחסי אל הגוף ומפגש איתו במרחב חיי העכשווי הוא חשוב ורב עוצמה. וכמטפלים - האם יחסי אל גופי יכול שלא להשפיע על המקום שאני גותן לגוף ולגופניות בחדר הטיפול?

התייחסות "לשפת הדיבור הגופנית" באמצעותה נמסרים פעמים רבות על ידי המטופל מסרים לא וורבליים ולעיתים אף לא מודעים מהווה, לדעתי, כלי ותוספת רבת ערך ועצמה לזיהוי מושכל של קשרי המטופל עם עצמו ועם אנשים מרכזיים בחייו; מאירה את המתרחש בחדר הטיפול בזמן אמת; מסייעת לפענוח יחסי ההעברה וההעברה הנגדית; ומהווה לרוב תוספת הבהרה, עומק, שער-כניסה והעצמה לשינוי מתהווה.

בשיטת ה"אינטגרציה דינאמית" (DSI) נוצרת עם המטופל "שפה" בה מתקיימת בכאן-ועכשיו הטיפול התייחסות לפן התודעתי, רגשי וגופני בו-זמנית.

השיטה מבוססת על אינטגרציה אישית של גישות ושיטות אנליטיות-גופניות, שיטות של טיפול במצבים פוסט-טראומתיים ושל הטיפול הממוקד, גם קצר-מועד.

בסדנה תתאפשר טעימה התנסותית של דרך העבודה הפרקטית באמצעות התמקדות והתייחסות ל"התארגנות" מול גופי כשלעצמו או מול האחר.

שורה שדה היא פסיכולוגית קלינית בכירה ומדריכה, לשעבר פסיכולוגית קלינית ראשית בצה"ל, התמחתה גם בשיטות אנליטיות גופניות (ביניהן: אנליזה ביואנרגטית, היפנותרפיה, EMDR ועוד). מטפלת פרטנית, זוגית וקבוצתית. מפתחת שיטת טיפול אינטגרטיבית (DSI) (Dynamic Self Integration), אותה היא מקנה גם למטפלים, לאנשי חינוך, לצוותי עבודה באירגונים וזה כעשר שנים - לשחקנים בבי"ס למשחק "ניסן נתיב" ומחוצה לו.

הרצאה - Shortcuts - האמנות האסורה. דר' יוסי טריאסט

"החתכים שלי הם סודיים. אני יוצרת אותם ברגעים גנובים. במקומות פרטיים... אני מפלחת את עורי בסכין גילוח חדה... אני אוהבת לחתוך את עצמי... מיהו בעליו של התער שאני עושה בו שימוש? של מי הידיים שבאמצעותן אני עושה את החתכים? מיהו זה החותך אותי? אני חותכת עמוק עכשיו - להביא דם... שום ביציות אין כאן. שום תינוקות מתים. שום ריחות דוחים. הדם הזה הוא טהור... אני חותכת בעדינות כך שאיש לא יוכל לראות את תוצריה של האמנות האסורה..." (בולאס, עמ' 139-138)

ניתוח תופעת "הנערות החותכות" - תסמונת פסיכופתולוגית מוכרת, כשם שהיא חידתית - תשמש מצע לעיון בסוגיית הסוגיות: יחסי גוף-נפש, יחסי גופנפש. "האמנות האסורה", כפי שמכנה אותה בולאס, תוצג מנקודות מבט תיאורטיות שונות. מבנה ההרצאה נלקח בהשאלה ממבנה סרטו של אלטמן - Shortcuts (הוצג בארץ תחת השם "תמונות קצרות"). לא רק שם הסרט קושר אותו אסוציאטיבית לנושא דיוננו, כי אם גם מבנהו. תמונות קצרות ושטחיות ארוגות שתי וערב כחתכים עצמם, פורטרטים שטחיים במכוון, שעומקם אינו עולה על עובי העור, ושבדרך מוזרה מעניקים עומק פסיכולוגי מפתיע לדמויות. דידייה אנזייה ו"האני-עור" שלו יעניקו מעטפת מושגית להרצאה כולה. מכתבים שכתבה נערה בטיפול יספקו עדות ממקור ראשון, לצד אלו של בולאס. כמה הרהורים "פרקטיים" יחתמו את החלק הקליני של ההרצאה.

ד"ר יוסי טריאסט (PhD) הוא פסיכולוג קליני-מדריך, פסיכואנליטיקאי מנחה (IPA), מרצה באוניברסיטת ת"א (החוג לפסיכולוגיה, הב.א. הכללי, התוכנית להכשרת מנחי קבוצות, החוג לפסיכותרפיה), מורה ומדריך במכון הפסיכואנליטי הישראלי; בעלים (במשותף) של מכון "טריאסט-שריג" לפסיכותרפיה.

הרצאה - "ברמ"ח איברים" - שיחת הגוף הכלוא בנפש. דוד בנאי

לאגו יחס אמביוולנטי כלפי תקשורת גופנית הבעתית: חלקה משרת אותו בשעה שהיא משרתת את יעדיו, חלקה האחר, הפחות מודע, מהווה בקע במעטפת ההגנה שלו והוא בעל היבט חושפני, מסגיר ואימפולסיבי. האגו עויין חלק זה. בהתאמה, החשיבה התיאורטית הסכמטית שלנו מבחינה הבחנה ברורה בין תקשורת מילולית לגופנית/הבעתית, ורואה את האחרונה כספונטנית מדי, לא נשלטת כראוי, דלת מורכבות ובעלת ערך פסיכותרפויטי נחות כסוגסטיה להמונים. יותר מכל נתפסת לעיתים התקשורת הגופנית כמצמצמת את המרחב המעברי, כמגבילה את המנטליזציה וכן כביטוי חסר עידון של חלקים פרימיטיביים באישיות.

מחקרים תצפיתיים בתקשורת של תינוקות ומחקרים אתולוגיים מצביעים על כך שתקשורת מבוססת גוף והבעה גופנית יכולה להיות בעלת ערך דיאלקטי, לשרת את האגו ואף להניח את הבסיס הראשוני וההכרחי למרחב הדיאלקטי הבין אישי כתנאי להתפתחות סימבולית.

תינתן סקירה של עבודות המציגות עמדות אלו מתוך כוונה לבחון כיצד אנו יכולים ללמוד מהם על הערך התרפויטי היקר של תקשורת גופנית/הבעתית לא מילולית, זאת, בצד מודעות לסיכונים הכרוכים בה. כדוגמה למצב המדגיש את חיוניות התקשורת הגופנית נשתמש בהעברה-העברת נגד ארוטית.

תקשורת גופנית לא מילולית הנמצאת בשירות האגו יכולה לגלם את שיא ההתפתחות והיעילות של התקשורת הטיפולית, שכן, היא דורשת מן המטפל את המקסימום, ומבטיחה, בהתאמה, את המקסימום מן המאמץ הטיפולי.

דוד בנאי הוא פסיכולוג קליני.

תקצירי ההרצאות והסדנאות

סדנה - על מקומו של המוח בטיפול הפסיכואנליטי. דר' זהר אביתר

הסדנא מציגה את החיבור בין הידע העכשווי המצטבר בנוירופסיכולוגיה לבין התיאוריה והפרקטיקה הפסיכואנליטית. בחלקה הראשון של הסדנא יוצגו ממצאים עכשוויים בנוירופסיכולוגיה, הרלבנטיים להבנת החוויה וההתנסות (המודעת והבלתי מודעת), ולהבנת התהליכים בהתפתחות המוקדמת. המיקוד יהיה על שני נושאים עיקריים: (1) מכניזמים נוירופסיכולוגיים של שפה ואמפתיה (2) נוירופסיכולוגיה של זיכרון ועקה (stress). נושאים אלה מהווים את תחומי המומחיות שלי. תוצג התזה שנוירופסיכולוגיה ופסיכואנליזה עוסקות באותן תופעות ויועלו אפשרויות לקשרים בין ממצאים נוירופסיכולוגיים ותיאוריה פסיכואנליטית. כמו כן, יוצג בקצרה מקרה של חסך באמפתיה (ילד הלוקה בתסמונת אספרגר), והמשתתפים, כמומחים בפסיכותרפיה פסיכואנליטית, יוזמנו לדון בשאלת הרלוונטיות של הממצאים הנוירופסיכולוגיים לטיפול; וכמו כן למצוא דוגמאות מניסיונם הטיפולי המחזקות (או מפרות) את הקשרים בין שני סוגי הסתכלות אלה. לקראת הסדנה יוזמנו המשתתפים לקרוא שני מאמרים רלוונטיים לנושא.

ד"ר זהר אביתר היא פרופסור חבר בחוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת חיפה, וחברה במכון לעיבוד מידע וקבלת החלטות, באוניברסיטת חיפה. עיקר המחקר שלה עוסק בהתמחות המיספריאלית בהקשר של שפה ושל קריאה. לאחרונה סיימה תואר שני בעבודה סוציאלית בהתמחות של טיפול משפחתי, ומאז מנסה לחשוב לעומק על הרלוונטיות של מחקר נוירופסיכולוגי וידע על הגוף, לטיפול ולמחשבות על הנפש.

סדנה - נפש רעבה בגוף אוכל - את עצמו... מירה דנה, יהושע לביא

ישנן גישות רבות לטיפול בהפרעות אכילה. חלקן, המתייחסות להתנהגות האכילה ואליה בלבד, יראו במיגור הסימפטום פתרון ראוי לבעיה. אחרות, יתמקדו במניעים הסמויים מתחת לסימפטום ובהם בלבד. אנו מבקשים להביא גישה שלמה יותר בניסיון לחבר בין שני רבדים אלה. כלומר, להשתמש בהתנהגות האכילה, בסימפטום, בגוף אשר אוכל כדי למלא נפש רעבה - כמטאפורה לעולם פנימי אשר מתפענח בטיפול, דרך הקוד הטמון בהתנהגות האכילה, בגוף המטופל ובתחושות הגופניות שלנו כמטפלים מול התנהגויות אלה.

אמירתה של סוזי אורבך "אין דבר כזה כמו גוף - אלא ביחסים עם גוף אחר"¹, משקפת את הצורך בשיח טיפולי על התחושות והרגשות ביחס לגוף המטופל וגוף המטפל במרחב הבינסובייקטיבי; שיח שלא מתייחס רק למה שהגוף מסמל, אלא גם ובעיקר למה שהגוף חש ומרגיש במפגש עם גוף אחר.

מטפלות ומטפלים בהפרעות אכילה חייבים לאפשר למטופלות ולמטופלים שלהם "להשתמש" בגופם כאובייקט במובן היוניקוטיאני, כדי לחזק ולהעמיק את הקשר הטיפולי אתן/ם.

בסדנה נבקש להציג את השפות השונות אשר באות לידי ביטוי דרך האכילה, דרך הגוף, האוכל והנפש הרעבה לכל דבר, מלבד אוכל...

¹ על משקל אמירתו המפורסמת של ויניקוט: "אין דבר כזה כמו תינוק - אין תינוק ללא אם"; ובעקבות התפיסות הרווחות במחקר הסוציולוגי בן זמננו, שהוציא את הגוף מבידודו הסובייקטיבי ורואה בו טקסט שחקוקים עליו מערכות היחסים החברתיים עם גופם של אחרים.

מירה דנה (M.A.h.p) היא פסיכותרפיסטית, אנליטיקאית קבוצתית, מדריכה, מומחית לטיפול פרטני וקבוצתי בהפרעות אכילה. עבדה במשך 11 שנה ב Women's Therapy Center בלונדון, ו-8 שנים ביחידה להפרעות אכילה ברמב"ם. מחברת הספר "נשים אוכלות את עצמן" בהוצאת מודן וספרים ומאמרים רבים נוספים באנגלית.

יהושע לביא הוא פסיכולוג קליני, אנליטיקאי קבוצתי, מדריך, מלמד במכון הישראלי לאנליזה קבוצתית ובאוניברסיטת תל-אביב. מטפל פרטנית וקבוצתית בנשים ובגברים הסובלים מהפרעות אכילה. פרסם מאמרים בארץ ובחו"ל על טיפול בהפרעות אכילה ועל ה'לא-מודע החברתי' בהפרעות אכילה. ערך (בשיתוף עם סיגל פלינט) חוברת מיוחדת של 'מקבץ' (2007) שהוקדשה לטיפולים (אנליטיים ואחרים) בהפרעות אכילה. מנהל מכון פורום לפסיכותרפיה www.psyforum.org

תקצירי ההרצאות והסדנאות

סדנה - אנה או לא: בין אנה או, לאנה גם וגם - על הגוף והנפש מנקודת מבטה של פסיכולוגיית העצמי. ענת פרי (פיאמנטה)

אנה או, הורתו ומולידתו של הריפוי בדיבור, הגיעה לטיפולו של ברויאר עם סימפטומים גופניים (ביניהם - שיעול טורדני, שיתוק לא מוסבר, וחוסר תחושה בחלקים שונים של גופה). מסעם הטיפולי המשותף הניח את היסודות, למה שלימים פרויד יכנה - הפסיכואנליזה.

הפסיכואנליזה הקלאסית התייחסה לגוף בצורה אמביוולנטית: מחד גיסא, ראתה בגופניות בסיס - מודל על פיו מתנהלת הנפש; היצרים הגופניים הם התשתית הנפשית. פורקן המתח, הוא תכלית ההתנהלות הנפשית. מאידך גיסא, ייחסה למקום הלא-גופני של הדיבור, של הרוח, את המקום המרפא, הגבוה יותר. למרות תפיסה זו של הדיבור בפרדיגמה הקלאסית, הנפש צומחת מתוך הגוף וכפופה לו. נגזרת כלשהי שלו.

פסיכולוגיית העצמי הביאה תפיסת עולם אחרת, על פיה הגוף איננו התשתית עליה נשענת הרוח. האדם הוא בראש ובראשונה מהות רוחנית, והגוף הוא, במובן מסוים, נגזרת כלשהי של הרוח: התגלמות של יסוד, פרקטל, מתוך פוטנציאל רחב יותר של אפשרויות, הקרוי בשפת מכניקת הקוואנטים סופרפוזיציה.

הסדנה תנסה להמחיש את השתמעויותיה היישומיות-קליניות של תפיסה זו - דרך המעקב אחר סיפורה של אנה, מטופלת שלי, שהגיעה עם סימפטומים של קוצר נשימה, ובמהלך הטיפול חלתה בסרטן - והשוואות אחדות לסיפורה של אנה או.

הסדנה תעקוב אחר התפתחות המחלה, והטרנספורמציה שעוברת אנה בעקבותיה. נדון בשאלה האם טרנספורמציה, שהיא יציאה ממימד הצורניות, יכולה להתרחש דרך מימד הגופניות? מה משרת המימד הזה? מדוע אנה צריכה להשיל צורה דווקא דרך הגוף? האם הסימפטום של קוצר הנשימה הופיע כהתראה על כך שיש קונפליקט פנימי לא פתור, או שהיווה מטפורה על פיה המחלה, העוברת בין הדורות במשפחה - הסבתא, האם והבת - מחזיקה בסופרפוזיציה את השאלה של - להיות או לא להיות. כלומר, מחזיקה פוטנציאל של תשובות אפשריות, שמוכרעות על ידי הנפש. קרי, המחלה מחזיקה את כל הרצף שבין בריאות להיבראות.

ענת פרי (פיאמנטה) היא פסיכולוגית קלינית בכירה, חברה במכון תל אביב לפסיכואנליזה בת זמננו, חברה באיגוד הישראלי לפסיכולוגיית העצמי וחקר הסובייקטיביות, (חברה בוועדה המדעית של האיגוד), ומורה בתוכנית פסיכולוגיית העצמי והמעשה הטיפולי, בביה"ס לפסיכותרפיה באוניברסיטת תל אביב.

סדנה - היפוכונדריה. אלינה שלקס

הסדנה תעסוק בהבנה של מצבים היפוכונדריים, בהם חרדת ההתפרקות הנפשית ממוקמת בגוף, ושבהם התבוננות על הגוף הופכת לעיסוק המרכזי של המטופל הן בתוך הטיפול והן מחוצה לו. במצב זה יכולת ההתבוננות של המטופל על נפשו, ועל החרדה הגופנית כביטוי של נפשו, הולכת ופוחתת, ולא אחת נראה כי הוא נשאב עמוקות לתוך גופו ושוקע בתוך התחושות הפיזיות המאיימות להציף אותו. במצב זה הטיפול הנפשי נמצא פעמים רבות בסכנה, כיוון שברמה החווייתית המטופל חש כי כל סבלו אינו אלא מבע גופני של גוף ההולך ומתפורר והזקוק לעזרה רפואית דחופה.

נתעכב בקצרה על מספר גישות תיאורטיות להבנת מצב זה תוך ניסיון לנוע ולהבחין בין היפוכונדריה, דלזיה סומאטית והפרעה פסיכוסומאטית. הנרשמים לסדנה זו יתבקשו לקרוא מספר מאמרים רלוונטיים לנושא, שיהוו בסיס לדיון בקבוצה.

אלינה שלקס היא פסיכולוגית קלינית מדריכה במרפאה לבריאות הנפש רמת חן, פסיכואנליטיקאית מנחה בחברה הפסיכואנליטית בישראל, חברה בוועדת ההוראה בתכנית לפסיכותרפיה של אוניברסיטת תל אביב ומרכזת את המסלול "מצבים מנטאליים ראשוניים" בתכנית זו, הייתה בין מקבלי הפרס ע"ש פיליס מדאוו בניו יורק, 2006, על מצוינות בכתיבה פסיכואנליטית ובשנת 2008 קיבלה את פרס טסטין בלוס אנג'לס על עבודתה "אימת הנפילה וההיעלמות".

מופע רב תחומי - "מאז שחוה עזבה את הגן"

שתי רקדניות הפוגשות את נשיותן בדיאלוג עם אנימציה ווידאו ארט. קולאז' רב שכבתי הנוגע בנושאים רגישים ולא מדוברים כמו גם בנושאים הנמצאים בלב ליבו של הקונצנזוס: זה לצד זה מופיעים ניצול מיני, הריון ולידה, הפרעות אכילה, אימהות, ומיניות נשית. שיתוף הפעולה בין הכוריאוגרפית שרונה פלורסהיים ואמנית הוידאו והאנימציה טל נאמן פורץ את גבולות "המותר" ומביא עימו אירוניה דקה והומור עצמי. מופע רב תחומי מפתיע ומרגש המפגיש בין אמיתי ומדומה, פיזי ומצויר, פנטזיה ומציאות, ופותח בפני הצופה רב גונית של תחושות המרכיבות את החוויה הנשית.

אנימציה ווידאו ארט: **טל נאמן**
כוריאוגרפיה וריקוד: **שרונה פלורסהיים**

"מיצג פוסט - פמיניסטי עשיר וצבעוני. יצירה נפלאה המשאירה טעם של עוד"
TIME OUT תל-אביב.

שרונה פלורסהיים: כוריאוגרפית ויוצרת רב תחומית עצמאית, שעבודותיה הוצגו על במות פסטיבלים בארץ ובארופה. עבודתה הרב תחומית משלבת תנועה, קול ווידאו ארט מתוך תפיסה הוליסטית של הפרפורמר העומד במרכז תהליך היצירה. ביצירותיה שיתפה פעולה עם בימאים, מוסיקאים ואמני וידאו ארט ואנימציה בארץ ובעולם. במקביל ליצירתה הכוריאוגרפית שרונה יוצרת ומופיעה במופעי אילתור בתנועה וקול והיא ממקימי קבוצת "אימפולס" לאמנות האילתור המקיימת פעילות אמנותית וחברתית ברחבי הארץ. שרונה עוסקת בהוראת כוריאוגרפיה ואילתור במכללות להוראת מחול ומנחה סדנאות לפיתוח חשיבה יצירתית באמצעות תנועה ואילתור.

בוגרת ביה"ס לתאטרון חזותי בירושליים (1991) תואר B.A בפסיכולוגיה מאוניברסיטת חיפה (1995) ותואר M.A בכוריאוגרפיה מהאקדמיה למחול ארנהם, הולנד (2006).
תלמידה של הגוף.

עבודות ווידאו

במהלך ימי הכנס תוצג באכסדרה תוכנית קצרה של עבודות ווידאו המעמידות את הגוף כמוליך עיקרי של מצבי נפש ויחסים בין - אישיים

אוצרת : **ענת גטניו**

לפרטים והרשמה-מצורף טופס הרשמה בנפרד

וועדת היגוי הכנס: טלי רסנר (יו"ר הכנס), ד"ר שי שלקס, דבורה פלורסהיים-מילר, אברמית ברודסקי, אבי שרוף.

במהלך הכנס חברי האגודה יוזמנו להשתתף במפגש קצר בו יוצג הדו"ח הכספי של האגודה ותתקיים הצבעה לאישורו.

